

ЗНАЧАЈ ПЛАШИЛИЦА НА КОСАЧИЦАМА ЗА СМАЊЕЊЕ ГУБИТАКА КОД ДИВЉАЧИ

IMPORTANCE OF USE SCARE DEVICE ON MOWERS AS THE MEANS OF REDUCING GAME LOSSES

Ристић А. Зоран*, Арменски Тања*, Продановић Александра*, Матејевић Милосава*

РЕЗИМЕ: У пролеће, крајем маја, у легуминозама које су доспеле за кошење, крије се подмладак срна, зечева и других животиња. Подмладак длакаве дивљачи је сакривен, док су гнезда пуна, у највећој мери с јајима фазана, пољских јаребица, дивљих патака, препелица и друге пернате дивљачи, која су пред излегање. Дивљач у природи преживљава непомичним лежањем, неразвијеним мирисним жлездама, које младунчад примењује да би се спасла од предатора, али не и од машина (косачица). Ово се може решити употребом плашилица за дивљач, ради њиховог истеривања и тиме смањивања губитака. Дивљач се може спасити: употребом плашилица - ланца на косачицама, плашилицама од папира или платна, које се ставља неколико дана пре кошења, уградњом радио- уређаја на возилима ради плашења дивљачи, или остављањем радиоуређаја на површини која ће се косити, истеривањем дивљачи са школованим и добро обученим ловачким псима пре кошења, уградњом, на косачицама, инфрацрвених и микроталасних сензора - детектора дивљачи који реагују на топлину животиње и аутоматски заустављају рад косачице, али и примену кошења од унутра према споља, као и прикупљање неизлежених јаја и стављање под квочке, а касније одгајање и враћање у ловиште.

Кључне речи: Косачице, плашилице, луцеришта, губици, Закон о ловству.

ABSTRACT: In spring, at the end of May, starts mowing of leguminous in which young population of roe deer, hares and other wild habitants find their shelter. The young populations of big game are hidden in the leguminous, as well as small game birds which are nesting on the ground with their eggs that are just to be hatched. The most common birds are pheasant, partridge, wild duck, quails and other wild fowl. Young populations of wild game survive in the nature mostly by peacefully lying on

* Универзитет у Новом Саду, Природно-математички факултет, Департман за географију, туризам и хотелијерство, Трг Доситеја Обрадовића 3, Нови Сад; www.dgt.uns.ac.rs

** Филозофски факултет, Нови Сад

the ground hidden from the predators. Additionally, mostly young populations of big game do not have the scent glands developed, so that predators cannot scent them. Unfortunately, this wild animal defense system cannot be useful against the machines (mowers). This problem can be solved by using the specialized add-on (scare devices) for the mowers which produces sound which scares wild habitants away. The scare device can be made from metal chain placed on the mower; or made from paper or canvas placed on a clover field a few days before mowing. Also, there is possibility to build in the mower audio device that can produce loud sound and scare away the animals or leaving the audio device to scare away the habitants in the area that will be mowed. Moreover, there are many techniques that can be used to protect the animals in the period of mowing the clover plots: using the trained hunting dogs to chase away the wild game from the area before mowing; built-in infrared or microwave scanners that will detect the hidden habitants and automatically stop the mower machine; it is also very important to use mowing style - from inside to the outside of the mowing area. Moreover the eggs should be collected from the clover plots, before mowing. After the eggs are collected, they should be breed and then bring back to the hunting area.

Key words: Mowers, Scare Device, Clover plot, The Hunting Low

УВОД

Из дана у дан, при обради земље, све се више употребљавају агротехничка помагала на нашим пољима. Звукови трактора и комбајна заменили су одавно спокојни мир пространства, на којима се чуо само по који повик и рзање коња. Као и људи тако су се и животиње-дивљач брзо привикле на новонастале прилике, али уз много веће губитке. То прилагођавање, нажалост, постало је погубно за све врсте дивљачи које се налазе на пољима и у њима се репродукују. Што не отрују пестициди, страда под ножевима неке косачице, која ако их не убије, нанесе им трајни инвалидитет.

У време обављања пољопривредних захвата кошења травно-детелинских комплекса, луцерки и житарица механичким косачицама долази до великих губитака код дивљачи. Због чињенице да се дуги низ година употребљавају ова средства при кошњи, дивљач се привикла на одређене звуке па не бежи испред машине, већ се притаји уз земљу, и тако чека да косачица пређе преко ње. Зато често долази до појаве да косачица која се налази са стране, убије или посече део тела дивљачи. Највеће жртве у ловишту су коке пољске јаребице, фазана, млади зечићи и ланад. У већини случајева код страдања кока (било јаребица или фазана), страда читаво јато пилића, или остане гнездо са јајима које је осуђено на пропаст. Велики губици су евидентни код пољских јаребица, а због мале бројности у питању је и њен даљи опстанак. Ради о врло корисној коки у пољопривреди која је од непроцењиве важности код одржавања биолошке равнотеже на разнородним парцелама, јер се у мају и јуну, храни искључиво анималном храном (штетним инсектима за усеве), те због ове чињенице потребно је било пронаћи одређено средство —плашилицу (уређај за узбуњивање дивљачи), с којом би се на време дивљач уклонила из опасне зоне.

Узбуњена— протерана дивљач, уз помоћ плашилице, има довољно времена и простора да побегне и повуче се у сигуран заклон.

Наведени разлози су помогли да законодавац посвети више пажње овом проблему на заштити дивљачи и кроз Закон о ловству (Сл. гл. РС бр.39/93) пропише обавезно предузимање мера приликом обављања пољопривредних радова.

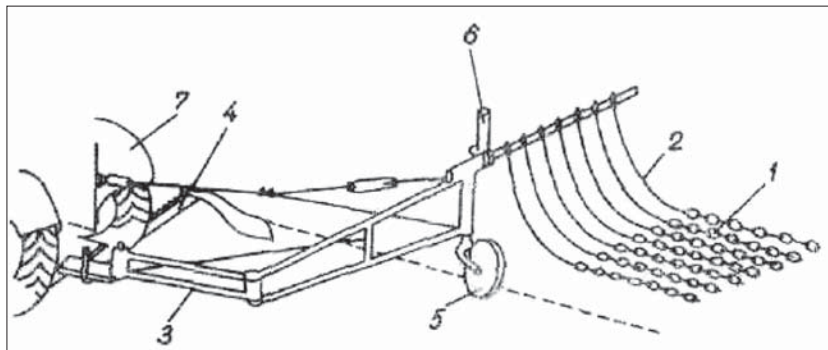
Због наведених разлога, и евидентних губитака који се дешавају на дивљачи у нашим ловиштима, као и ловиштима других земаља, данашња европска политика, све више и више подстиче мање интензивну пољопривредну производњу.

До 1970. године, када се код нас одвијала екстензивна пољопривредна производња, када је било ситних поседа- парцела са ливадама, пашњацима, воћњацима, виноградима, ремизама и живим оградама између њива, у којима је дивљач имала услова за живот и репродукцију.

Како наводи Пинтур и сар.(2007), при обради ораница (ђубрење, орање, дрљање и сетва), настају страдања и до 30% дивљачи. Дивљач страда услед употребе машина као што су плугови, дрљаче, ротодрљаче, фрезе и др.

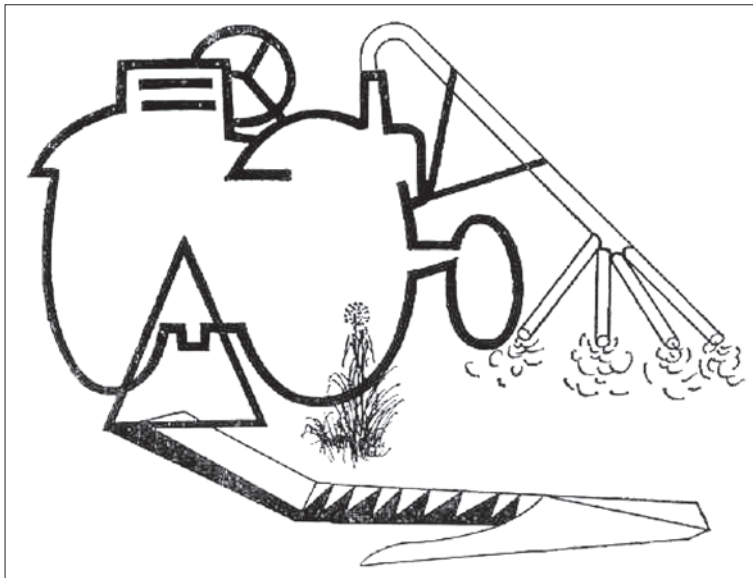
ПРЕГЛЕД ЛИТЕРАТУРЕ

Како наводи Бојовић (Бојовић,1971), јер наших истраживања на ову тему није било до тада, употребом најпримитивније плашилице , која се са мало добре воље и још мање новца може за час направити и монтирати на трактор, односно, косачицу, губици на дивљачи се смањују за 50–80% (скица 1). Постоји већи број типова плашилица, комбинованих са ултразвуком из сирене активираних издувним гасовима, са уређајима за маркирање места где је откривено гнездо. Нацрти за њих се могу наћи у ловачким часописима или уџбеницима свих средњеевропских земаља, а овде се приказују неке од тих предложених плашилица (скице од 1- 4).

Скица 1. Косилица са плашилицом (елементи су: 1. ланци, 2. жица, 3. полуге за причвршћивање плашилице, 4. ножеви косачице, 5. потпорни точак, 6. уређај за маркирање, 7. трактор), извор: Бојовић Д. 1971.

Sketch 1. The Mower with Scare Device (1 Chain, 2 Wire, 3 Lever for Anchorage the Scare Device, 4 Colter Plow, 5 Chain Frame, 6 Marking Device, 7 Tractor)

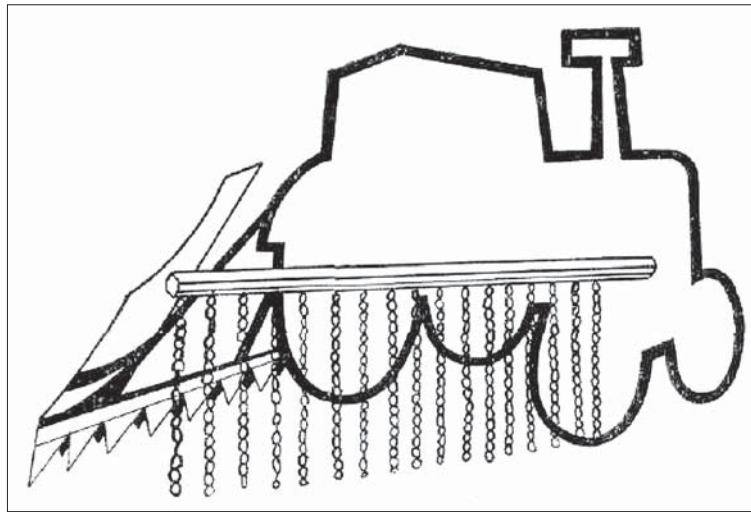
Скица 2. Мађарски модел звучне плашилице, извор: Kolus Gabor, 1986.

Sketch 2. Hungarian Model of Audio Scare Device

Скица 3. Пољопривредне машине могу сејати смрт у ловишту, извор: Kolus Gabor, 1986.

Sketch 3. Agricultural Machine Can Sow Death in Hunting Areas

Скица 4. Мађарски модел плашилице са ланцима, извор: Kolus Gabor, 1986.

Sketch 4. Hungarian model of Scare Device with Chain

Средином седамдесетих година прошлог века употребљавале су се плашилице за дивљач, стране конструкције, које су се у нашим условима добро показале у раду.

У више европских земаља употреба плашилица приликом косидбе и жетве обавезна је законска регулатива. У ЧССР на пример, законским прописима је регулисано да пољопривредници, у време гнезђења пољских кока и извођења младих раде, само са машинама опремљеним са уређајима за плашење дивљачи. По овом закону, пољопривредни корисник мора да обавести корисника ловишта најмање три дана пре почетка радова са пољопривредним машинама у време репродукције дивљачи, са тачном назнаком парцеле на којој ће се радити, часом почетка радова и њиховим трајањем.

Спасавање дивљачи од пољопривредних машина почиње пре косидбе, односно жетве. Најбоље је дан пре радова прочешљати поље са одговарајућим бројем добрих паса птичара и видно обележити сва гнезда на које се наиђе. Тракториста ова места треба да заобиђе. За изгон срнеће дивљачи са поља на коме ће се радити, показало се као сасвим ефикасно постављање плашилица од пластичних или папирнатих врећа, крпа и сл. Овакве врсте плашилица довољно је поставити на сваких педесетак места. Основни услов за ефикасност је постављање плашила увече пре дана обављања радова. У случају кише, плашилице треба поставити наредног дана, плашила треба одмах склонити и поново поставити увече пред следећи термин радова.

Према истраживањима Тапка (2004), процењује се да у Немачкој за време косидбе годишње страда око 420.000 животиња, од којих око 60.000 ланади, младих зечева, фазана, пољских јаребица и осталих врста, које слободно живе у природи. Како констатује овај истраживач из године у годину: „нажалост, тај број расте“.

Како наводи Пинтур (2007), Законом о ловству у Хрватској (Народне новине бр. 140/05), ловозакупници и пољопривредници имају законску оба-

везу, сходно члану 51. став 12. Закона о ловству, предузимати превентивне мере (истеривање дивљачи) при обављању пољопривредних и других радова те употребљавати заштитне направе (плашилице и сл.) на пољопривредним машинама (Пинтур и сар. 2007).

Према Пинтуру и сарадницима (2007), модерна европска пољопривреда тежи минималној обради земљишта (једним проласком машине обавља се припрема земљишта и сетва). На овај начин на повољним земљиштима осигурава се успешност у производњи, али и бољи услови за преживљавање животиња које слободно живе у природи, јер на тим површинама остаје више хране, али на њима је и мањи број пролазака механизацијом, што значи и мањи број уништених гнезда и легала зечева.

О размерама утицаја савременог начина кошења различитих култура на губитке који се дешавају код неких врста дивљачи и птица указују истраживања која су спроведена у неким европским земљама. На популацију зеца косачице негативно утичу тако што су забележени највећи губици при кошењу крмне траве и луцерке од 45%, умерени губици су забележени при кошењу травних ливада и детелине од 18% и ниски губици при кошењу житарица од свега 4–6% (Olesen, Asferg, 2006). Истраживања спроведена у Данској потврдила су морталитет који је проузрокован механизацијом од свега 15% прираста. С друге стране, утврђено је да механизација не проузрокује страдање одраслих зечева (Olesen, Asferg, 2006).

Механизација која је намењена за кошење ливада и за тарупирање траве у виноградима и воћњацима све је бржа и ради с већим учинком, тако да страда и већи број гнезда и подмладка на овим просторима. У периоду од маја до августа страдају и носећа легла у популацији зеца, а то су друго и треће легло, када се окоти и највећи број младих по леглу у току године.

Истраживања која се спроводе о страдању ланади, које је узроковано пољопривредним машинама за кошење, а спроведено између 1997. и 1999. године у Шведској, указује на чињеницу да се губици крећу од 25 до 44% од годишњег прираста младих у популацији (Jarnemo, 2004). Ови показатељи о губицима на ланади се могу упоредити са сличним подацима који су утврђени у Пољској, где су се они кретали око 26%. Обим страдања ланади, који је узрокован кошењем, упућује на чињеницу да кошење има врло јак утицај на целокупну популацију срнеће дивљачи у сваком ловишту где се спроводи интензивна пољопривредна производња, посебно производњом сена и силаже, па у садејству с негативним учинком предатора на ланад, сврстано је у други врло важан узрок смртности.

Како наводи Пинтур (2007), када су уведене савремене машине у Немачкој, угрожено је постало око 66% птица, а оваква ситуација је и у осталим земљама Европе. У Немачкој су до 1960. године нестале: бела рода, еја ливадарка, препелица, друпља, сиви ћук, пупавац, шумска црвенрепка, смеђоглави батић, трстењак млакар, грмуша, руси сврчак, риђоглави сврчак, чешљугар, вртна стрнадица и др. Након тога уследило је смањење и популација пољских јаребица, вивка, шљуке кокошице, црнорепе муљаче, црвеноноге прутке, пољске шеве, жуте пастирице, врапца, жуте стрнадице и др.

Процењује се да је између 1970. и 2000. године у Великој Британији у опадању било око 46% птичјих врста које живе на пољопривредним површинама, а та се подручја подударају са интензивном производњом (NABU, 2004).

Поред других уређаја који се употребљавају за истеривање дивљачи пре кошње, све више се употребљавају уређаји с инфрацрвеним и микроталасним сензорима. На основу прикупљених података од 1999. (када је уређај патентиран) до данас само у Аустрији спашено је више од 6.000 ланади од фаталних последица кошње. Уређај је уграђен тако што је на помичном носачу трактора постављено 16 сензора, који детектују телесну топлоту коју зрачи животиња сакривена у хладној трави. Када сензор региструје неко топло тело, огласи се аларм који указује на положај животиње (NABU, 2004).

Пинтур и сарадници (2007), препоручују да се детелиништа, ливаде и друге легуминозе косе од средине према споља, јер кошњем према средини дивљач се тера према ножевима косачице. Код дугих ливада, треба косити с једне стране према другој, тако да дивљач има могућност да се склони на другу парцелу. Велике парцеле треба поделити на више делова и косити их од средине према споља.

Како наводи Ристић (Ристић, 2005), истраживањима код нас, на основиу једногодишњег истраживања при првом кошњу луцерштва уништи се и исече: 1,33 дивљачи, 0,70 гнезда и 4,50 јаја по хектару.

МАТЕРИЈАЛ И МЕТОД РАДА

Оглед се одвијао на теренима, односно ловишту Општинског ловачког савеза Бачка Топола, на ловном ревиру Ловачког друштва Бачка Топола. За оглед су одабране површине под луцерком које су кошене косачицом. Осматрања су вршена на 166,40 ha под луцерком, која је кошена ротационом косачицом с уграђеном плашилицом (модификована за наше услове кошње), и на огледу од 160,30 ha површине, с луцерком такође, која је кошена без плашилице.

На овом огледу по први пут је употребљена плашилица с ланцима која се ставља испред косачице. Показало се да је овај систем плашилице бољи од употребљаваних звучних плашилица, а то су такозване „клепке“.

Техничка упутства примењене плашилице са ланцима на огледу (прилог скица), која се механички вуче кроз луцерку, покреће у много већем броју дивљач. Држач плашилице усмерава плашилицу да се ланци, непосредно испод косе (косачице), крећу кроз луцерку и покрећу дивљач. Уочен је недостатак, који се у ходу дорађивао. Наиме, да би ланци били испод косачице најмање 1,50 m, потребно је било да се направи продужетак од јаче винкле у виду лакта од 0,60 m, и на њега причврсти плашилица да би се ланци вукли по земљи најмање 0,30 m. Плашилица је направљена од ланаца на које је на крају (на доњем делу ланца) постављена причвршћена матица, а код ротационе косачице постављени су на плашилици нови ланци с дугачким карикама, а на крају су заварене карике пречника 8 cm. Ланци су кратки и више вуре у ваздуху до половине висине луцерке (30–40 cm), те при раду косачице ланци се намотавају око шипке на коју су причвршћени, а карике задржавају да лан-

ци пролазе кроз луцерку. Слично је и са ланцима на плашилици по систему „Nju-Holanda“, јер ланцима матице не дозвољавају да се провлаче кроз луцерку, већ одскачу и тако се намотавају око сопствене шипке која их држи.

Када је спровођен оглед (1976–1979), у Војводини је важио Закон о ловству САП Војводине који је ову материју регулисао чланом 19. (Сл. лист САП Војводине, бр. 11/77) који гласи: „За време жетве и кошења дозвољено је користити само машине које имају постављене уређаје за истеривање дивљачи (плашилице)“.

Према Закону у члану 84, тачка 2, став 1, предвиђена је казна за прекршиоце у висини од 5.000 до 30.000 динара, корисника који при жетви не употребљава плашилице (Сл. лист САП Војводине, бр. 11/77).

У Закону о ловству Србије (Сл. гласник РС бр. 39/93) употреба плашилица је регулисана чланом 13. који гласи: „Забрањена је жетва и кошење пољопривредним машинама које немају уграђене уређаје за истеривање, односно плашење дивљачи, забрањено је...“. Поред овога, истим Законом (Сл. гласник РС бр. 39/93) даје се у налог ловној инспекцији чланом 61. да: „У вршењу послова инспекције, ловни инспектор је овлашћен и дужан да врши контролу, тако што је тачком 7 прецизирано: „контролу мера забране из члана 13. и 14. овог закона“. По питању казних одредби и ово је регулисано чланом 65. овог закона. У члану 65. стоји: „Новчаном казном од најмање 9.500.000 динара до највише утврђеног износа Законом о прекршајима, казниће се за прекршај физичко лице (тачка 4. овог члана) ако: „Врши жетву или кошење пољопривредним машинама супротно члану 13. став 1. или врши радње супротно члану 13. став 2. и 3. овог Закона“.

Законом о дивљачи и ловству (Сл. гласник РС бр. 18/10) регулисано је питање употребе плашилица, чланом 22, тачком 7. на начин да је забрањено: „вршење жетве и косидбу пољопривредним машинама које немају уграђене уређаје за истеривање, односно плашење дивљачи“. Новчаном казном од 500.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај корисник ловишта – правно лице (Члан 104. тачка 2), ако: „врши жетву и косидбу пољопривредним машинама које немају уграђене уређаје за истеривање, односно плашење дивљачи“ (Сл. гласник РС бр. 18/10).

ЦИЉ ИСТРАЖИВАЊА

Циљ истраживања био је да се на основу осматрања код нас дође до првих резултата о страдању дивљачи при кошњи луцерке и утврде губици, прво на огледу, а касније прерачунају на укупну површину под луцерком за Војводину, па и шире, и изнађу и предложи најбоља решења за плашилице за наше услове.

РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

На огледној површини од 166,40 ха, за посматрани период од 1976. до 1979. године при кошењу луцерке и уз употребу плашилица, заплашено је и истерано дивљачи (срна, срндаћа, зечева, фазана, фазанки, фазанчића, јаребица

и њихових младих), укупно 334 јединки или 2,01 јединка по ха. На овој истој површини уништено је 98 јединки разне дивљачи, или 0,59 јединки по ха. Уништено је 56 гнезда (фазана и јаребица) или 0,34 гнезда по ха, и 402 јаја или 2,42 јаја по ха. Од укупног броја (434) дивљачи (побегле и страдале), испред косачица са плашилицама се спасило 334 дивљачи, или 78,34%.

На огледној површини од 160,30 ха, на којој је кошена луцерка без употребе плашилице, за исти посматрани период, истерано је разне дивљачи 274 јединки или 1,71 јединка по ха, док је у исто време уништено 100 јединки или 0,62 јединке по ха. Такође на овој истој површини пронађено је уништено 76 гнезда или 0,47 гнезда по ха и 590 јаја или 3,68 јаја по ха. Од укупног броја дивљачи (374), спасло се 274, или 73,26%. (Табела 1).

Табела 1. Ефекти примене косачица са и без плашилица на дивљач у периоду од 1976. до 1979. године

Table 1. The effects on game produced by mowers with and without scare device from 1976. to 1979. years

	Косачица са плашилицом			Ловци истерали	Косачица без плашилице		
	Заплашено и побегло	Уништено	Укупно		Заплашено и побегло	Уништено	Укупно
Срна	18 (100%)	-	18	9	6 (100%)	-	6
Срндаћ	-	-	-	-	1 (100%)	-	1
Зец	68 (91%)	7 (9%)	75	49	58 (92%)	5 (8%)	63
Фазан	39 (95%)	2 (5%)	41	57	34 (81%)	8 (19%)	42
Фазанка	101 (63%)	59 (37%)	160	109	82 (60%)	55 (40%)	137
Фазанчићи	65 (73%)	24 (27%)	89	168	49 (64%)	27 (36%)	76
Фазанско гнездо	-	52 (100%)	52	-	-	76 (100%)	76
Фазанска јаја	-	339(100%)	339	-	-	564 (100%)	564
Јаребица	28 (90%)	3 (10%)	31	33	18 (78%)	5 (22%)	23
Јаребице младе	10 (77%)	3 (23%)	13	48	26 (100%)	-	26
Гнездо јаребице	-	4 (100%)	4	-	-	-	-
Јаребичја јаја	-	63 (100%)	63	-	-	16 (100%)	16
Препелице	5 (100%)	-	5	-	-	-	-
Дивље патке	-	-	-	5	-	-	-
Јаја дивље патке	-	-	-	-	-	10 (100%)	10

На основу обрађених података са огледа, први пут објављују се резултати, са циљем и жељом да се поново актуелизира ова проблематика и изнађу најбоља решења за плашилице које ће у наредном периоду да смање губитке код, ионако, угрожене дивљачи код нас. Такође, ови резултати се износе и са циљем да се уз помоћ многих наших стручних људи и конструктора предложи најбоља техничка и технолошка решења за плашилице, и након тога да исте буду обавезне при кошњи свих врста житарица и легуминоза. Имајући у виду да су губици код дивљачи евидентни ова проблематика је регулисана и новом Законом о дивљачи и ловству (Сл. гл. РС бр. 18/10). Чланом 22, тачком 7. овим законом наглашено је: „... вршити жетву и косидбу пољопривредним машинама које немају уређаје за истеривање, односно плашење дивљачи”.

Из обрађених података се види да су резултати код косачица са уграђеним плашилицама бољи у спасавању дивљачи, мада и при употреби плашилица настрада један, додуше, мањи број дивљачи.

ДИСКУСИЈА И ЗАКЉУЧАК

Све узгојне врсте дивљачи воле да се крију у детелини и луцерки у пролеће, а посебно у време репродукције. Поред ових врста у овим културама праве гнезда и дивље патке и препелице, па су, баш због ове чињенице, губици евидентни.

Просечно у Војводини сваке године под овим двама културама има од 60 до 70.000 ха. С обзиром да се на овој површини нису употребљавале плашилице годишње страда: 43.400 јединки разне дивљачи, 32.900 гнезда и 253.400 јаја (фазана и јаребица), од чега је преко 97% фазанских јаја, а мање од 3% јаја јаребица. Свакако, још су катастрофалнији резултати ако се на ове податке дода да се у Војводини годишње посеје између 350 и 360.000 ха под пшеницом, где се наша гајена дивљач такође склања и репродукује. Под ножевима комбајна страда: 229.400 јединки, 173.900 гнезда и 1.339.400 јаја.

На основу изнетих и прерачунатих података, долази се до закључака да се репродукција дивљачи у природи одвија веома отежано на основу напред датих резултата. Због ове чињенице и великог броја свих врста предатора у ловиштима, прираст код врста гајене дивљачи је минималан и за ловце и оне који су мање обавештени, немогућ, када се износе подаци и раде плански документи на основу ових параметара. Ти параметри су следећи: код пољске јаребице од снесених 18 до 21 јајета по гнезду (коки) излегне се 96% младих, а до ловне сезоне преживи свега једно или два пилета, код фазана од 14 до 16 јаја, колико у просеку снесе кока, излегне се преко 90%, ловну сезону доживи свега 1,50 до 2,0 фазанчета, код зеца од 8–9 младих које већина женки окоти у току године, до ловне сезоне преживи свега 1,50 до 1,80 зечића, и код срнеће дивљачи од 1,20 ланади колико у просеку олани свака срна старија од две године, до ловне сезоне преживи свега 0,60 ланади по срни. Један од разлога овако малог прираста лежи у чињеници великих губитака баш због неупотребе плашилица, све брже и савременије механизације при обради земљишта, на којима нема уграђених плашилица, и други разлози који у току године

десеткују фондове дивљачи. На број дивљачи у ловишту утичу и други фактори као што су: превелик број предатора у ловишту, превелики број паса и мачака луталица, неправилна употреба пестицида при третирању пољопривредних култура, и др.

Употребу плашилица треба такође обрадити кроз Закон о ловству, Закон о пољопривредном земљишту, а Правилником, који треба да буде подзаконски акт Закона о ловству, да се тачно одреди како треба да изгледа савремена плашилица која не би правила штете на усевима (на пример млађењем семена и смањивањем приноса). У изналажењу оптималног решења при предлагању прототипа плашилице треба свакако укључити стручњаке за пољопривредну механизацију, конструкторе, ловце и друге стручне људе који могу допринети да се уради плашилица која ће давати у ловиштима најбоље резултате. При изради предлога треба користити страна (и наша) искуства земаља које су најдаље отишле по овом питању (Мађарска, Чешка, Аустрија и др.).

Ако се пронађе лане, мали зец или друга дивљач, потребно га је пренети на суседну парцелу на којој ће га мајка по завршетку кошње пронаћи. При премештању потребно је водити рачуна да никако не оставимо на њиховом телу људски мирис, који би утицао на препознавање од стране његове мајке, а то значи сигурну смрт за младунче.

Младунце је најбоље пренети или у рукавицама са великим бусеном траве, и без икаквог контакта са нашом кожом.

Ако се пронађе гнездо од пољске јаребице, фазана, дивље патке или неке друге птице, јаја никако не остављати на месту јер ће их веома брзо пронаћи свраке или сиве вране и уништити (а женка се на њих неће вратити), већ их треба узети и поставити испод квочке.

ЛИТЕРАТУРА

1. Anonymus (2007): Wildtiere in Gefahr: Die Pflicht zum jährlichen Mahen und Mulchen, www.lebensraum-brache.de (12. 04. 2007).
2. Бојовић Д. (1971): Заштита дивљачи од механичких направа, Годишњак Савеза ловачких организација СР Србије, стр. 47–50, Београд.
3. Дондур С. (1976): „Пред почетак акције за употребу плашилица за дивљач»-„Почиње косидба луцеришта» Ловачке новине, 1. мај 1976. стр. 13, Нови Сад.
4. Kolus Gabor (1986): Vadgondozas elohely gazdalkodas, str. 109, Budapest.
5. NABU (2004): Vogel der Agrarlandschaft— Bestand, Gefahrdung, str. 111-113, Schutz.
6. Olesen C.R., Asferg T. (2006): Assessing potencial causes for the population decline of European brown hare in the agricultural landscape of Europe—a review of the current knowledge, Nacional Environmental Research Institute, Denmark, 32 p, NERI Technical report No. 600.
7. Pintur K., Popović N., Ožura M., (2007): Stradavanja divljači od poljoprivredne mehanizacije, Lovački vjesnik, br: 5/2007. Glasilo Lovačkog saveza Hrvatske, Zagreb.

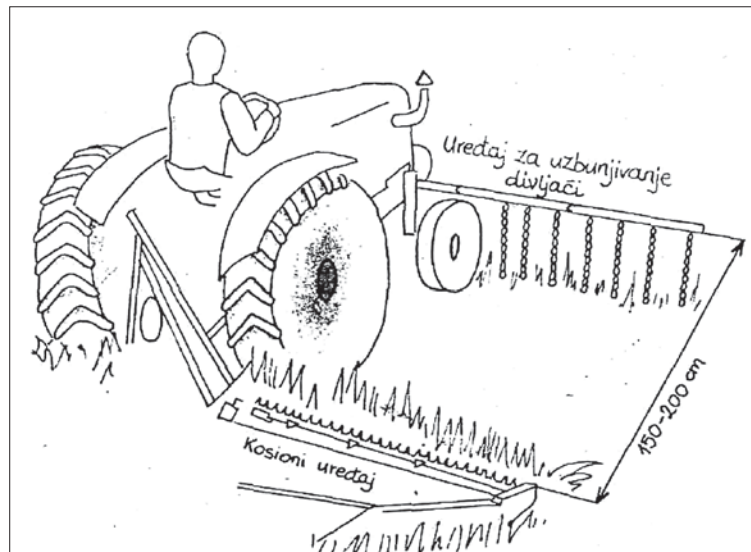
8. Ristić Z. (2005): Žetva i divljač— Obavezna upotreba plašilica, Lovačke novine, br.6 (833), jun 2005. godine, str. 20 i 21.
9. Statistički ljetopis (2006): www.dzs.hr (12.04.2007)
10. Tank V. (2004): Mikrowellen erganzen kunftig das Infrarotsystem, www.dlr.de (12. 04. 2007).
11. Tank V. (2007): Infrarot und Mikrowelle High— Tech fur den Tierschutz, www.caf.dlr.de (12. 04. 2007).
12. Zakon o lovstvu Hrvatske, Narodne novine br. 140/05.
13. Zakon o lovstvu SAP Vojvodine, Sl. gl. br.11/77.
14. Закон о ловству Србије, Сл. гл РС бр 39/93.
15. Закон о дивљачи и ловству, Сл. гл. РС бр. 18/10.

ПРИЛОЗИ И СЛИКЕ

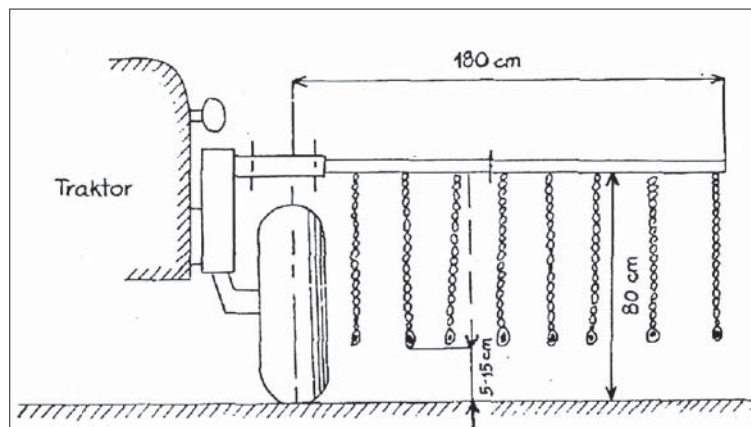
Слика 1. Кошење луцерке ротационим косачицама, без плашилаца, наноси велике штете дивљачи, Фото: Дондур С. 1979.

Picture 1. Mowing the Clover Plots without Scare Devices can damage and destruct Wild Population Stock

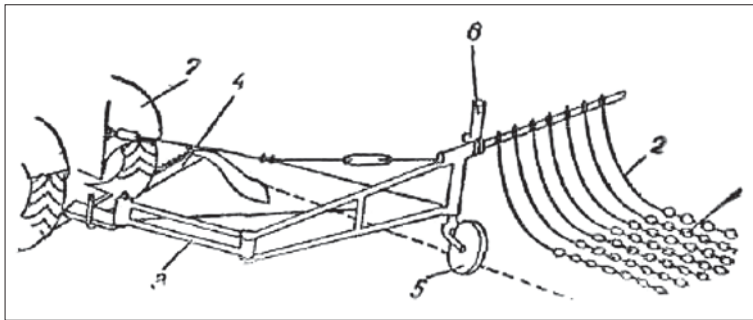
Скица 5. Хрватски модел плашилице (изглед у радном положају),
извор: Бојовић Д. 1971.

Sketch 5. Croatian model of Scare Device (Work Position)

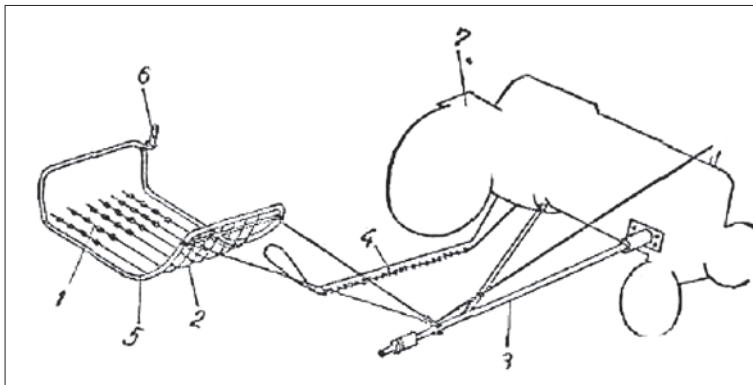
Скица 6. Хрватски модел плашилице (пресек код првог десног учвршћивања
точка), извор: Бојовић Д. 1971.

Sketch 6. Croatian model of Scare Device

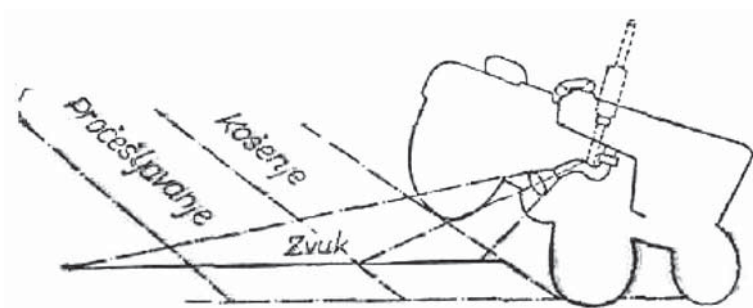
Скица 7. 1 ланци, 2 жица, 3 полуге за плашилицу, 4 ножеви косачице, 5 потпорни точак, 6 уређај за маркирање, 7 трактор, извор: Бојовић Д. 1971.

Sketch 7. 1 Chain, 2 Wire, 3 Lever for Scare Device, 4 Colter Plow, 5 Supporting Wheel 6 Marking Device, 7 Tractor

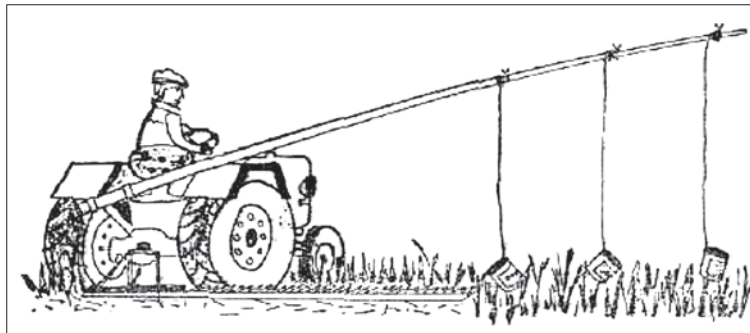
Скица 8. 1 ланци, 2 жица, 3 полуга за учвршћивање плашилице, 4 ножеви косачице, 5 рам за ланце, 6 уређај за маркирање, 7 трактор, извор: Бојовић Д. 1971.

Sketch 8. 1 Chain, 2 Wire, 3 Lever for Anchorage the Scare Device, 4 Colter Plow, 5 Chain Frame, 6 Marking Device, 7 Tractor

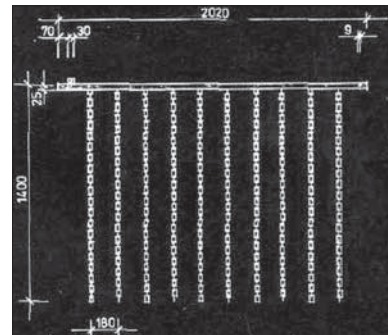
Скица 9. Левкасти усмеривач издувних гасова који појачава буку, погодан је као допунско средство уз механичку плашилицу, извор: Бојовић Д. 1971.

Sketch 9. Exhausting Pipe

Скица 10. Импровизирана плашила која се састоји од 6 м дугог штапа с неколико старих конзерви напуњених шљунком, везаних при крају штапа, извор: Бојовић Д. 1971.

Sketch 10. The Improvisation of the Scare Device (6 m long stick at the end connected with the cans filled with gravel)

Слика 2. Прототип наше плашилице који је примењиван на огледу у Бачкој Тополи. Фото: Nagygyorgy Sandor, 1984.

Picture 2. Serbian Prototype of Scare Device (Research Method Used in Backa Topola)

Плашила за истеривање дивљачи при косидби луцерке или детелине, монтира се на трактор на висини од 1,0 m од земље. Користи се бродски ланац ширине карике 21 mm, дужине 28 mm и дебљине 5 mm.

Ланци се вуку по земљи у дужини 30–40 cm, тако што је укупна дужина ланца 140 cm.